

listova rebra. Jajčica ali gnjide krilate uši so podolgovate in nekoliko bolj raztegnene, kakor pri navadnej trtnej uši. Iz jajčice krilate uši izleze poslednje pleme trtne uši, namreč po spolu ločena uš, kot samec in samica. Tote uši so menjše od navadnih ter imajo usta, trebuh in precej razvita spolovila, namenjena uplojitvi. Samec in samice lezejo pozno jeseni z listkov na trsove les, kder se uplojijo. Nekaj časa potem položi samica med pokline trsove skorje jedno zelenkasto in pikasto jajčice. Temu jajčicu pravijo, da je zimsko jajčice, ker prezimi ondi, kder je položeno. Spomladi izleze iz zimskega jajčica nova trtna uš, ki potem ovi mrčes dalje množi in zaredi novo gnjezdo trtnih ušij v vinograde.

Sedaj hočemo kratko povzeti, kar smo povedali in razložili o tem, kako se trtna uš množi, kde jo je najlažje najti v posameznih mesecih leta. Od novembra do februarja tiči zimsko jajčice pod trsovo skorjo in je težko najti. Uši pa na srednjih in spodnjih delih trsove korenine spijo. Meseca marca se uši probudijo, začnejo iz trsa sok v sebe srkati in tudi jajčica polagati. Aprila, maja, junija najdemo mlade in stare uši pa tudi jajčica na zgornjih delih trsove korenine. Meseca julija prilazejo trtne uši do najzgjorejšnjih korenin, do „mustačev“. Tukaj jih najlažje najdemo. Ondi tudi lahko opazujemo, kako se mlade in stare uši hitro plodijo in jajčica polagajo. V avgustu opazimo pod zemljo jednake uši, kakor meseca julija. Razven teh pa še naletimo na takšne, katerim pravijo, da so nimfe, in ki imajo narastkov za peruti. Meseca septembra lahko najdemo trtnih uši vsake vrste: na trsovem listju krilate uši z gnjidami ali jajčici vred. V oktobru so po nadzemeljskih delih trsa videti samec in samice z zimskimi jajčicami. Navadne uši lezejo uže nazaj in vedno globljeje v zemljo na srednje in spodnje dele koreninske.

M. Zoper koliko pri konjih svetujejo sledeči pomoček, ki je skoraj vsakokrat pomagal. Vzame se precej veliko strdi, peščica putra in oboje v plehasti posodi nad ognjem raztopi in med seboj pomeša. Na to se s pomočjo plehaste žlice napravi kepa, debela ko navadno kurje jajce. Ko se je nekoliko strdila, se z dobrim laškim oljem namaže in potem bolnemu konju tako globoko ko mogoče v ritnik potisne. Skoraj vsakokrat je brz in popolnoma pomagal. Bolnemu konju se črevo odpre močno otrebi in v kratkem je zdrav in jedičen. Zapomnjenja je pomoček vreden in tudi poskušnje.

M. Lesni volk ali goba se rada zaredi na lesovinah zidovju vložnih. V kratkem je ves les uničen. Posebno škoduje podom. Zato je treba podnice t. j. deske na spodnji plati dobro s katanovcem pomazati in s pepelom potrositi tako, da je katanovec prek in prek s pepelom pokrit.

Takih podnic se lesna goba ali volk nikdar več ne loti in pod drži dolgo časa.

M. Kako meso zaklane kuretne mehko in nježno narediti. Da postane meso zaklanih kokoši in sploh vse kuretne mehko in je lepo belo, se mora živad, predno se zakolje, kakih 12 ur brez krme puščati. Dalje se zaklano kure ne sme prej iz perja devati, predno se kri popolnoma ne izteče. Če se prej začne perje pukati, se luknjice, v katerih je perje tičalo, s krvjo zalijejo in koža postane marogasta.

Dopisi.

Iz Maribora. (Nemškutarški ščubar — slovenske srenje pa gruntni davek.) Nemško-liberalni listi dunajski so daleč po svetu znani kot najpodlejše, najnesramnejše tiskovine, polne neverstva, nesnage, lažij in ščuvanja, zlasti na Slovane. Pišejo jih večjidel Judje za dobre denarje, katere jim sprideni kristijanje plačujejo. Kar pa dunajski listi objavljajo, to potem drugi in menjši listi po drugod prežvekovajo in si prizadevajo Jude še prekositi v predrznum ščuvanji in zasramovanji Slovanov. Kar je tem ljubo in sveto, to v blato teptajo. Najbujši so v tem poslu narodni odpadniki, po sili Nemci, pri nas renegati in nemškutarji. V dokaz bodi 6. štev. „Marburger Zeitung“, kder se tudi takšen odpadnik, renegat in nemčur v nekem „Eingesandt“ norca dela iz slovenskega slovstva, ker je našel, da trgovec g. Kvandest svoje slaščevine n. pr. sir, zavija v dr. Prelogovo „Makrobiotiko“ in prof. Janko Pajkov „Venček“, kakor da bi nikoli nobena nemška knjiga se ne strgala za zavitke v štacunah. Sicer se ni podpisal, a kmalu smo ga staknili iz njegove pisave, ki ne sodi v štacuno za slaščevine, ampak na gnojišče. Pisac je tisti nemčur, ki ima strašno velik gobec pa čudno majhno pamet in ki po celem Mariboru okolo prodava, časih prav nedostojnih dovtipov, kojih si je na Dunaji nalovil. To je pravi mariborski „klopotec“, ki uže preseda Nemcem samim, kateri bi s Slovenci radi v miru in pokoji živeli. Pobiljšal se pa nikedar ne bo: „denn auf verhärtetes Fell wirkt selbst die Niesswurz vergeblich“. Zavoljo „Marburger-Zeitung“ pa, ki tako nepotrebno ščuvanje in zasramovanje kaj rada objavlja, rečemo, da ima g. Kvandest prav, če rabi slovenske tiskovine kot zavitke, kajti nemške n. pr. „Marburger-Zeitung“, bile bi mu gotovo preumazane in nesnažne. — V „Tagespošti“ se hvali g. dr. Schmiderer, znani hamer-ambosskandidat, da so slovenske srenje njemu liberalno-nemškemu poslancu doposlale svoje prošnje radi gruntunega davka, da jih predloži državnemu zboru. Drzne se pa dostaviti, da so to storile, ker nimajo zaupanja do svojih poslancev (g. Hermana in barona Goedelna). To je gola domišlija dr. Schmidererjeva. Liberalni načelniki okrajnih zastopov

so srenjam doposlali prošnje, te so brž podpisale, da je reč hitro šla naprej. Da bi one vedele, da dr. Schmiderer pri njih zaupanja berači, storile bi zvečinoma vse tako, kakor je drugih okolo 80 srenj storilo ter prošnje odposlalo g. baronu Geodelnu. Glej dopis iz Dunaja v zadnji številki „Slov. Gosp.“! G. dr. Schmiderer čepi blizu dr. Schaupa v državnem zboru, ki je l. 1878 rekel, da je kmet med vsemi davkeplačilci najmanj obložen. Takšni ljudje ne zaslužijo zaupanja.

Iz Krapja na Murskem polju. († Vido Spindlar) nam je umrl, kakor je uže zadnji „Slov. Gosp.“ naznanil, dne 11. januarja t. l. Ranjki je mnogo let županoval za 4 velike vesi: gornje in spodnje Krapje, Moto in Cven, to pa zvesto in natančno pa tudi svoje gospodarstvo imel je v dobrem redu. Vse ga je spoštovalo. Odlikoval je se kot narodnjak, domoljub in priden kristijan. Ob nedeljah je v farnej cerkvi ljutomerskej faranom glasno molil sv. roženkranc. Jednako delal je tudi pri sv. procesijah. Ker je ljudem pretežavno in predaleč k večernicam, zato imajo po vaseh kapele. Naš blagi Vido je pogosto sam šel zvonit in tako povabil občane ter je z njimi molil sv. roženkranc in druge navadne molitve. Lepo skrbel je tudi za svoje otroke. Dva sina, izvrstno izšolana v kmetijski šoli Grottenhofski blizu Gradca, dobila sta imenitne službe. Doma izročil je posestvo hčerki, katera zna tako vrlo gospodinjiti, kakor malokdo. Tudi na menjše otroke nij pozabil. Jeseni začel je bolehati. Potem je se vlegel in 11 tednov trpel ves vdan v božjo voljo. Lepo spreviden s sv. zakramenti je mirno zaspal dne 11. jan. t. l. Vse je zapustil lepo urejeno, tudi svojo poslednjo voljo. Sv. vera bilo mu je vselej vodilo in ravnilo, v političnih rečeh je se pa držal „Slov. Gosp.“, kojega je naročeval v 4 iztisih. Vkljub snežnemu vremenu dne 13. jan. vdeležilo je se mnogo ljudij njegovega pogreba in mu skazalo zadnjo čast. Bog daj Slovincem mnogo takšnih kmetov poštenjakov, ranjki pa naj počiva v blagem miru!

Iz gorenje Savinjske doline. (Velevažni sklepi okrajnega zastopa.) Okrajni zastop gornjegradski je imel dne 20. dec. p. l. svojo glavno skupščino. Razven okrajnih zadev je bilo na dnevnem redu več predlogov in nasvetov okrajnega odbora, katere je glavna skupščina soglasno sprejela. Okrajni zastop je sklenil se pridružiti prošnji okrajnega zastopa graške okolice na visoko zbornico poslancev v zadevi pravične razdelitve novega zemljišnega davka na podlagi znižane tarife za Štajersko kronovino. Sklenilo se je slavno vlado prositi, da se istim porotnikom celjske okrožne sodnije, kateri se ne morejo železnice za vožnjo posluževati in so oddaljeni in pri vsem tem mnogo stroškov imajo, za odškodnino pravična nagrada nakloni. Skupščina je sklenila odposlati prošnje za postavu proti silnemu oderuštvu, proti razkosavanju posestev na

kmetih, vveden jededinskega nasledstva, da se upelje postava zoper ženitvovanje brezdomovincev in nemaničev, da se šolam vrne verski značaj, skrajša sedanja 8letna šolska dolžnost na 6 let ter da se stroški za šolo zmanjšajo. Okrajni zastop je sklenil vlado in deželni odbor prositi, da se za naš okraj na državne stroške živinozdravnik namesti. Sklep okrajnega zastopa, da se Nj. Visokosti prestolnemu nasledniku cesarjeviču Rudolfu o priliki poroke s princesinjo Stefanijo čestitna adresa odpošlje. Glavna okrajna skupščina je soglasno sklenila slovensko uradovanje pri okrajnem odboru in okrajnem zastopu. V tej zadevi je moral tudi Mozirski občinski zastop, ki uže od početka l. 1875 edino slovenski uraduje, svoj sklep gledé slovenskega uradovanja v odborovi seji dne 20. nov. lanskega leta ponoviti ter ga dotičnim uradom in gosposkam naznati s pozivom, da bode v bodoče le slovenske odloke, razglase in dopise županstvo sprejemalo, ker do sedaj je le c. k. okrajno glavarstvo zvečinom slovenski županstvu dopisovalo, a okrajna sodnija, davkarski uradi in deželni odbor pa še vedno samo nemški dopisujejo. Županstvo ima nalogo se strogo svojega sklepa za slovensko uradovanje držati ter se po njem ravnati.

Od Sotle. (Ljudsko štetje) dognano je v naše sv. Križevske fari. Posestniki so bojazljivo in neradi zapisovali, koliko živinčet da ima vsaki v hlevu. Bali so se, da nebi iz tega prilezel nov davek. Pri nas se je naselil nek Božič, rodom Hrvat ter govori hrvatski in slovenski, a v zapisnik za ljudsko štetje zapisati se je dal „Umgangsprache: deutsch“. Menda misli, da bo sedaj vse polno Nemcev navrelo v njegovo krčmo. Toda skušnje kažejo, da krčmarju nikoli ne zmanjka gostov, če le toči dobro slovensko vino in postreže z okusno svinjetino. Sploh pa bi najbolje bilo, ako bi ponemčeni Hrvat za „Kalteneggerjem“, kojemu je namesto „Forreggerju“ pri zadnji volitvi v Rogaci dal svoj glas, potegnil v nemški Beč ali „Wien“. Nihče pri nas se ne bode jokal za njim! Eden v imenu večih faranov.

Iz Kozjanskega okraja. (Okrajni zastop) našega okraja je, kakor sem čital v časnikih, izrekel nezaupnico g. poslancu dr. Vošnjaku zaradi postopanja v zadevah gruntne davka. Poprašal sem toraj, kedaj in kako, in slišal, da je to storil naš stari okrajni zastop, ki pa nema več nobene pravice govoriti, ker je že novi izvoljen. Prišlo je k seji le malo udov in dozdanji načelnik apotekar Vaculik iz Podčetrčka je vodil sejo, tukajšnji glavni nemškutarski agitator Formacher, c. k. notar, pa je z znano neresnico o povišanji davka zbegal ljudi. Ta Formacher je moral oditi iz Novega mesta na Kranjskem, ker zavolj svojih nemškutarskih agitacij tam ni več mogel shajati. Morda se ga tudi odtod kmalu znebimo, ker si zmirom želi kam na Nemško priti. Jokal se nihče ne bo

za njim, zlasti kmetje ne, ki mu morajo nositi svoje težko zaslužene krajcarje za legaliziranje itd. Zakaj ta gospod, ako mu je toliko mar za kmete, ni sprožil v okrajnem zastopu prošnjo za odpravo legaliziranja in za znižanje notarijskega tarifa? Vaculik iz Podčetrčka je poslednjikrat predsedoval, ker je kot novi načelnik izvoljen obče spoštovani gosp. odvetnik dr. Rauš. Upati tedaj smemo, da se naš okrajni zastop ne boče več tako smešil pred svetom, kakor se je to zdaj zgodilo in da bode skušal znižati neznosne nam okrajne stroške.

Iz Korošega. (Razne novosti.) V Junskej čisto slovenskej dolini kupujejo sedaj za tamošnje šole knjžico: „Erzherzog Rudolf von Oesterreich“. Priporočil jo je okrajni šolski svet. V priporočilu pravi: „Die Festschrift erscheint in deutscher, böhmischer, kroatischer, polnischer und ruthenischer Sprache“. Ali so na Slovence pozabili ali mislijo dotični gospodje, da so koroški Slovenci uže vsi pomenčeni. — V Lavantskej dolini pri sv. Andrašu so šolske sestre kupile na pol podrta nekdanji samostan pri cerkvi „Marija Loretto“. V kratkem so poslopje popravile in ustanovile odgojališče za žensko mladež. — Celovce šteje 17000 prebivalcev, se ve samih Nemcev; kajti pri zadnjem štetji so vsakega zbrisali, kateri je zapisal: Umgangssprache: slovenisch, ter zapisali „deutsch“. Čudno, zakaj pa so tedaj sploh pri štetji trjali „Umgangssprache“. Saj jim tega ni trebalo še poizvedavati, če pa uže naprej vedo, da je v Celoveci „alles deutsch.“ — Vojaki regimenta „Marojčič“ in „Belgier“ so se sprli in je prišlo po krčmah do krvavih tepežev. Sedaj jim močne patrole branijo nadalejšnjih sokobov!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Dnes moramo reči: hvala Bogu, kajti v državnem zboru začeli so zdraviti naši poslanci najhujšo rano, katero so nam nemški liberalci bili vsekali l. 1868, ko so odrtiji odprli svobodno pot. Obravnavajo namreč novo postavo zoper oderube. Prvi jo je zahteval tirolski duhoven, slavni govornik Greuter. Zdelal je liberalne oderuholjube in jihove Jude tako strašno, da 2 dni niso prišli do duška; še le dva dni pozneje je Jud Saks in protestantovski duhoven Haase skušal nekaj odgovoriti — zastonj; kajti visoka vlada in tudi mnogo liberalcev izreklo je se za postavo. O njenem sprejetji ni več dvomiti. Hvala gre tudi slovenskima poslancema plem. Schneidu in g. Pfeiferju. Obadva sta izvrstno govorila zoper oderuško izsesavanje prebivalstva. Res žalostno pa je, da smo v Avstriji morali toliko let trpeti, preden smo do merodajnega spoznanja prišli, da je oderuška svoboda — nesreča. Grof Hohenwart je lani vprašal vlado, kaj misli storiti, da reši zlasti kmeta pretečega mu pogina. Dne 25. jan. t. l. je ministerski predsednik grof Taaffe odgovoril

ugodno in za vso Avstrijo neizmerno imenitno rekoč bistveno: „jaz priznavam, da kmetški stan peša in pada, odkar je dovoljeno posestva trgati in na kose prodavati, in odkar je postava zoper oderuhe odpravljena, in odkar se je začelo enostranski skrbeti le za premakljivi kapital ali denar. Jaz obečam znižanje desetka pri dedovanji (erbavanji), isto tako tudi pri zapuščinskih obravnava; obečam pospeševati zboljšanje kmetstva in kmetijskih šol, izpremembo železniških tarifov, tudi se bo skrbelo, da se činži ali obresti za uže vknjižene dolge znižajo. Zahtevam pa, da me podpirajo deželni zbori pa tudi prebivalstvo mi naj pomaga zoper rogovilstvo.“ Tako je odgovoril grof Taaffe. Naši poslanci zagromeli so živijo in hvala! Liberalci so pa kar ostrmeli! Ta dogodek je velevažen tako, da nam tukaj zmanjka besedij! Vrli naši narodni volilci pa imajo tukaj sijajen dokaz, kako pametno da so volili. Slava jim! — Nagla smrt pobrala je 2 pridna poljska poslanca; dr. Ridžovski je v sredo poročal še o postavi zoper oderuhe, a v petek je umrl; jednako hitro moral je dr. Krečanovič umreti. — Ogerski državni zbor sklenil je precej visok davek na cukr, kavo in pivo.

Vnanje države. Ruski general Skobeljev imel je dne 11. jan. in 15. jan. zopet krvave tepeže s Turkmeni ter 24. jan. v naskoku vzel Geogtepe. Slavni vojskovodja ruski Tergokasov, ki je v turške vojaki se odlikoval v Armeniji, umrl je v Tiflisu. — Grki kupili so 1200 konj na Ogerskem, dalje 2 ladiji oklopnici, 115 torpedov, zbranih imajo uže 62.000 mož; vse kaže na boj; izbrana četa 1200 prostovoljcev namerava pri Smirni stopiti na kopno, odstaviti sedanjega sultana in Midhat-pašo proglasiti za novega turškega vladarja. Ob enem hočejo Albanci od Turčije odtrgati se, Bolgari pa zediniti se; sploh na Balkanskem polotoku pripravljajo se velevažni dogodki. — Črnogorcem je blisk v Antivaru zapalil cerkvo, kder je bilo 150 zabojev streliva; cerkev in več hiš je podrlo in mnogo ljudij ubilo. — Italijanski Garibaldi žuga s mladimi planoti nad Trst in Istrijo in tako pouzročiti boj med Italijo in Avstrijo. — Celo Angleško, najbolj pa London, je toliki sneg pokril, da je 24 ur ves promet nehal, nihče ni mogel iz hiš, na železnicah je vse stalo. — Amerikanci so lani samo iz Francoskega spečali 800 milijonov zlatih frankov. — Chilenci so blizu Miraflores potolkli peruvijansko vojsko in zasedli glavno mesto Limo in pomorsko pristanišče Callao. Peruvijanci so ob tla vrženi!

Za poduk in kratek čas.

Neumni Janž.

II. Bil je nekdanj kmetič. Imel je tri sine. Dva sta bila pridna, najmlajši i najmočnejši pa je bil lenuh, „neumni Janž“. Oča nevoljni dajo